

EPISTULA LEONINA XXXIV

N.B.! EPISTULAS LEONINAS ACCIPIS **GRATIS** ET **SINE ULLA OBLIGATIONE**. NAM LEO LATINUS PUTAT HOMINIBUS LATINAM LINGUAM DISCENTIBUS AUT DOCENTIBUS CORDI ESSE VERBA LATINA. SI TAMEN TALES EPISTULAS ACCIPERE NON VIS, RESCRIBE HOC NOBIS: TUM STATIM NOMEN TUUM EX INDICE ACCEPTORUM TOLLEMUS.

EN HABES EPISTULAM LEONINAM TRICESIMAM QUARTAM !

ARGUMENTA

SENTENTIOLA CATONIS – MYTHI GRAECORUM (XX): Argonautarum pericula alia – FABELLA GRIMMIANA: De Pollicino – PROBATOLOGIA SIVE HISTORIA OVIUM – VOCABULA DOMESTICA (III) – ECHUS VOCES EPISTULAE.

LEO LATINUS OMNIBUS HOMINIBUS LINGUAM LATINAM
AMANTIBUS SAL.PL.DIC.

Cara Lectrix, Care Lector,

gaudeo, quod fieri potest, ut Tibi offeram Epistulam Leoninam tricesimam quartam necnon gaudeo, quod Epistulae nostrae Leoninae nuper laudatae sunt ab auctore periodici palaeophilologici, cuius nomen est FORUM CLASSICUM. (En lege et congaude Leoni Latino: 1/ 2010, p.79 in situ interretiali, qui est hac inscriptione: http://www.altphilologenverband.de/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=40

Fortasse iam pridem desideras RECITATORIS («Der Vorleser») et CRABATI («Krabat») partes sequentes. At Leoni Latino in animo est has versiones completas libris typis impressis publici iuris facere: Bene sperat Recitatore editum iri aestate, Crabatum hieme. Ergo exspectes, quaeso, paulisper.

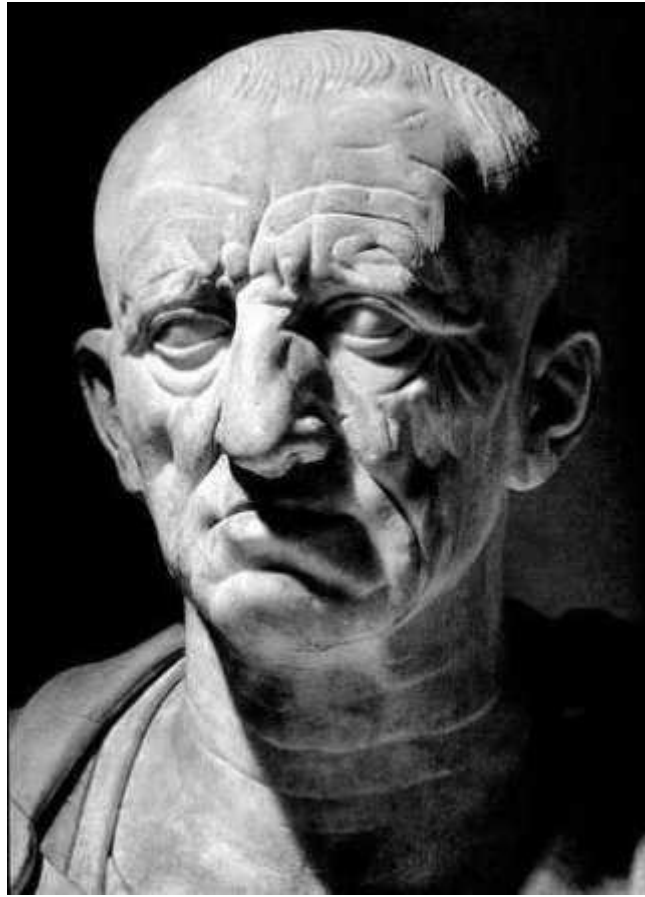
Interim autem frueri temporis vernalis amoenitate: Iam Maius advenit, virescunt arbores, florescunt flores. Iuvat vivere!

Pancratice vale et perge nobis favere. Medullitus Te salutat Senden ex oppido Bavariae Suebicae

Nicolaus Groß
LEO LATINUS

<http://www.leolatinus.com/>

d.Lunae, 3.º m.Maii, a.2010

**REM TENE:
VERBA SEQUENTUR.
CATO MAIOR
(234-149 a.Chr.n.)**

MYTHI GRAECORUM (XX): Argonautarum pericula alia.

Mythi Classicae Antiquitatis a Gustavo Schwab Theodiscê narrati,
a Nicolao Groß Latinê redditi.

Nunc heroes iter perrexêrunt varia pericula subituri. In itinere Tiphys gubernator fidelis in morbum incidit et mortuus sepeliendus fuit in litore alieno. Loco eiusdem illi eum heroem elegêrunt, qui gubernaculi erat peritissimus. Qui Ancaeus appellatus diu recusabat, ne susciperet hoc negotium difficile, usque dum Iuno dea ei indidit animum et confidentiam. Deinde autem ad gubernaculum adstitit et navem tam bene gubernavit, ut ipse Tiphys adhuc gubernaculo assidêre videretur. Ancaeo duce die duodecimo ancoris solutis mox vêlis plenis venêrunt ad ostium Callichori fluminis; hîc in colle vidêrunt sepulchrum Stheneli, qui unâ cum Hercule ad bellum Amâzônium profectus hîc loco sagitta ictus in litore maris fatis concesserat. Argonautae iter perrecturi erant, cum apparuit umbra misera huius herôis, qui a Persephonâ ex orco dimissus viros sibi agnatos desiderio flagrans aspectabat. In summo tumulto stabat eâ formâ, qua in proelium erat profectus: crista purpurea quattuor pennis

pulchris instructa de eius casside fluitabat. At Sthenelus per pauca tantum momenta temporis spectatus mox abysso nigrâ submersus est. Herôes territi remos demisêrunt. Solus Mopsus vates animae defunctae desiderium intellexit: Qui sodalibus suasit, ut animum viri occisi luerent libatione. Celeriter vela subduxêrunt, navem in litore alligavêrunt, circa tumulum constituti libavêrunt ovesque mactatas combussêrunt. Itinere perrecto denique attigêrunt ad fluminis Thermodontis ostium. Huic flumini in terrâ simile erat nullum aliud: quod uno ex fonte in montibus extremis exortum mox in multitudinem bracchiorum minorum divisum tot effluviis in mare incurrebat, ut quattuor tantum pauciora essent quam centum. Quae more serpentium borrientia in mare apertum infundebantur. Ad effluvium autem omnium latissimum habitabant Amâzônes. Hic populus mulierum, cum ortus esset e deo Marte, amabat opera bellica. Dubium non est, quin Argonautae, si hanc terram Amâzônium appulissent, futurum esset, ut inciderent in bellum cum istis mulieribus gerendum, nam eaedem pugnantes pares erant herôibus vel fortissimis. Quae non habitabant urbe unitae, sed ruri dissipatae et in singulas gentes disunctae. Zephyro secundo Argonautae a populo viraginum bellicoso remoti sunt. Itinere diei noctisque facto, ut a Phineo sibi praedictum erat, venêrunt ad terram Chálybum. Qui non tellurem arabant, nullas arbores fructiferas serebant, nullos greges in prato rorido pascebant, sed nihil faciebant nisi aes et ferrum e sôlo aspero fodiebant et pro iisdem permutabant victualia. Sol illis non oriebatur nisi laborabant durissimê, diem degebant in tenebris nigerrimis fumoque densissimo.

Praeterveniebant nonnullas gentes alias. Cum adversi essent insulae, quae appellabatur Aretia sive Insula Martis, avis huius insulae incola, alis vegetê vibrantibus iisdem obvolavit. Eadem avis supra navem volitans alas quassans pennam acutam deiêcit, quae umero herôis Oilei inhaerêret. Heros autem vulneratus gubernaculum omisit; sodales mirati sunt telum alatum aspicientes illius umero infixum. Is, qui proximê sedebat, pennâ extractâ vulnus obligavit. Mox altera avis apparuit; quam volantem Clytios, qui arcum iam tenebat tentum, iaculatus est volantem, ut icta decideret mediam in navem. »Licet insula sit propinqua«, Amphidamas, heros peritus inquit »at nolite illis avibus confidere. Certê earum tanta est multitudo, ut, si navem ad insulam appelleremus, futurum esset, ut nobis sagittae non sufficerent ad omnes feriendas. Inveniamus rationem, qua fugemus istas bestias bellicosas. Imponite omnes cassides vestras, quae altis cristis nutantibus sunt instructae; deinde invicem dimidiam partem remigate, alteram dimidiam navem ornate hastis micantibus scutisque. Tum clamores tollamus horribiles; si aves hos audiverint, praeterea cristas circumvallantes, hastas horrentes, scuta fulgentia viderint, territae avolabunt.« Hoc propositum heroibus cum placeret, omnia facta sunt, ut Amphidamas illis suaserat. Nulla avis

apparuit, dum ad insulam remigabant; cum autem herôes insulae appropinquantes scutis streperent, aves innumerabiles territae e litore fugâ rapidissimâ super naves evolavêrunt. At ut foriculae domesticae grandine imminente clauduntur, ita herôes scutis se obtexerant, ne pennae aculeatae decidentes sibi nocerent; aves ipsae, Stymphalides horribiles, trans mare volavêrunt ad litora remotissima. Argonautae autem consilium Phinei rēgis vaticinati secuti navem ad hanc insulam appulêrunt.

Hac in insulâ incisuri erant in amicos atque comites, quos non exspectaverant. Nam vix gradûs priores in litore fecerant, cum incidêrunt in quattuor iuvenes naufragium passos omni vestitu denudatos. Unus ex illis herôibus appropinquantibus occurrit eosque allocutus est: »Quicumque estis«, inquit, »viri boni, adiuuate naufragos miserrimos! Date nobis vestimenta, ut corpora velemus, et cibos, ut famem expleamus!«. Iason omne auxilium comiter pollicitus ex illis quaesivit, cuius nominis cuiusque gentis essent. Iuvenis respondit: »Nonne audivistis de Phrixo, filio Athamae, qui vellus aureum Colchidem portavit? Rex Aeêtes ei coniugem dedit filiam natu maximam, nos sumus eius filii, et ego vocor Argus. Phrixius pater noster brevi ante mortuus est. Patris voluntatem ultimam expleturi navem conscendimus, ut thesauros, quos reliquerat in urbe Orchomeno, nobiscum afferremus«. Heroibus summê gaudentibus Iason illos salutavit consobrinos; nam avi Athamas et Cretheus unus alterîus frater fuerant. Porro iuvenes narravêrunt, quomodo nave suâ ventis saevientibus diffractâ sôlo ligno adacti essent ad hanc insulam incultam. At iuvenes ab herôibus de incepto certiores facti et moniti, ut periculi participes fierent, non dissimulavêrunt se horrêre. »Aeêtes avus noster est vir crudelis, qui dicitur esse filius Solis ideoque vi praeditus esse divinâ; qui dominatur gentibus Colchorum innumeris, vellus autem custoditur a dracone horribili.« His auditis nonnulli herôes palluêrunt. At Peleus, unus ex iis, surrexit et: »Ne credas« inquit »necesse esse, ut nos evadamus rēgi Colchorum inferiores; nos quoque sumus filii deorum! Nisi nobis vellus dederit benevolê, tamen nos istîus Colchis eripiemus!« Sic inter se diutius loquebantur opiparê cenantes.

Postridie mâne filii Phrixi vestiti et saturati unâ cum Argonautis navem conscendêrunt et profecti sunt. Cum per diem noctemque remigassent, summos montes Caucasi conspexêrunt supra maris aequora eminentes. Primo crepusculo aliquid audivêrunt supra capita sua strepens: aquila enim Promethei praedam captura trans navem volitabat in magnâ altitudine; tamen eius alae tantâ cum vi pulsabantur, ut iisdem omnia vela moverentur tamquam vento inflata. Nam illa avis ingens aerem propulsabat tamquam vêlis magnis. Brevi post e procul audivêrunt

Prometheum gementem, cuius iecur avis iam perfoderet. Aliquamdiu post gemitûs audiri desiti sunt et herôes aquilam vidêrunt per aera revolantem.

Eâdem nocte ad locum destinatum pervenêrunt et in ostium Phasis fluminis. Laetê in antemnas enixi armamenta dempsêrunt; deinde navem remis egêrunt in alveum latum fluminis, cuius undae molem vehiculi ingentem videbantur reverêri. A sinistris videbant altum Caucasum et Cythaeam caput Colchidis; a dextris campus et lucus sanctus Martis expandebantur, ubi draco vellus aureum, quod e ramis foliosis quercûs altae pendeat, oculis acribus custodiebat. Nunc Iason in latere navigii surrexit, manu altâ poculum vini aureum vibravit, flumini et matri Telluri et deis terrae et herôibus in itinere mortuis libationem obtulit. Omnes rogavit, ut sibi adessent caro auxilio et servarent funes navigii, quod modo erant alligaturi. »Ita factum est« Ancaeus gubernator inquit »ut feliciter perveniremus ad terram Colchicam. Nunc tempus est graviter consulere, utrum regem Aeêtêm comiter adeamus an ullâ ratione aliâ inceptum nostrum ad effectum adducamus.« »Cras« vocavêrunt herôes fatigati. Itaque Iason imperavit, ut navem constituerent in fluminis sinu umbroso. Omnes suaviter cubitum iêrunt, sed breviter tantum recreati sunt, nam mox ab Aurorâ oculi eorum aperti sunt.

Iasonem in palatio Aeêtæ versatum esse

Primâ luce herôes congregati sunt ad consilium habendum. Iason surrexit et locutus est: »Si placet vobis, herôes atque sodales, sententia mea, vos ceteri omnes quieti, sed arma manu tenentes, in nave remaneatis; nemo nisi ego filiique Phrixi et duo vestrum proficiscêmur ad palatium rêgis Aeêtæ. Hic conabor assequi rem desideratam; primo illum verbis urbanis rogabo, num vellus aureum nobis benignê permittat. Non dubito quin ille nos rogantes potestatis suae conscius recusaturus sit. At nos hîc modo verbis ex illîus ipsius ore auditis pro certo habebimus, quidnam nobis faciendum sit. Nam nemo certo scit, num verbis nostris illi persuasuri simus. Nonne îdem prius oratione eo adductus est, ut Phrixum innocentem, qui novercam suam fugerat, hospitio acciperet?« Herôes iuvenes omnes verba Iasonis comprobavêrunt. Itaque idem câdûceo Mercurii comprehenso cum Phrixi filiis et Telamone Augiâque sodalibus navem relîquit. Viri campum intravêrunt salicibus obsitum, qui vocabatur Circaeus; ibi horrore perfusi multitudinem cadaverum conspexêrunt, quae catenis erant suspensa. At eadem non erant corpora sceleratorum aut peregrinorum interfectorum; in Colchide nefas erat viros comburere aut in humum infodere, sed mos erat virorum corpora mortua crudis taurorum pellibus vestita ex arboribus

suspendere, ab urbe remota, ut aëre exarescerent. Mulieres tantum, ne quid tellus haberet incommodi, in eandem infodiebantur.

Colchi erant populus numerosus. Ne Iason eiusque comites illis et rēge Aeētā periclitarentur, Hera Argonautarum tutrix, dum iidem ibant, urbem nube nebulae densā circumvelavit neque prius dissipavit quam herōes palatium rēgis feliciter advenērunt. Tum in propatulo stantes admirabantur muros domūs regiae crassos, portas altis ornamentis caudatis instructas, columnas ingentes, quae hīc illīc e muris procedebant. Totum aedificium cinctum erat lapideo cymatio prominente, quod instructum erat triglyphis aeneis. Herōes tacentes limen propatuli sunt transgressi. Hoc circumsaeptum erat altīs pampinorum trichilīs viridibus, sub quibus quattuor silani bulliebant perennes: unus in altum eiciebat lac, alter vinum, tertium oleum fragrans, quartum aquam, quae hieme erat calida, aestate praegelida. Quae opera pretiosissima confecta erant a Vulcano artificioso. Idem possessori confecerat etiam simulacra taurorum aenea, e quorum ore emanabat horribilis spiritus igneus, et aratrum merē ferreum: haec omnia fecerat patris Aeētae, Solis gratiā, qui olim in proelio gigantum Vulcanum in currum suum allatum servavisset: Ex hōc propatulo perveniebatur ad porticum aulae mediae, quae a dextris et a sinistris et post quam spectabantur multi introitūs et cubicula. Ex transverso stabant duo palatia principalia, in quorum altero rex Aeētes ipse, in altero eius filius Absyrtus habitabat. Cetera conclavia inhabitabantur ab ancillis et a rēgis filiabus, Chalciopā et Medêā. Medêa, filia minor natu, alioquin raro spectabatur; ferē totum tempus degebat in templo Hecatae, cuius erat sacerdos. At hōc tempore Iuno, dea Graecorum tutrix, Medêae mentem dederat, ut manēret in palatio. Quae palatium modo relīquerat et petebat cubiculum sororis, cum subito incidit in herōes ingredientiēs. Viris magnificis aspectis clamorem edidit magnum. Hōc audito Chalciopē cum omnibus ancillis e cubiculo suo se proripuit. Etiam haec soror magnum edidit iubilum et gratias agens manūs ad caelum porrexit; nam cognovit quattuor iuvenes herōes esse filios suos proprios, filios Phixi. Qui matris manibus excepti sunt, et diu neque desiērunt salutare neque lacrimare.

Evelyn de Morgan (1855-1919): Medea.

**MYTHUM ARGONAUTARUM
A GUSTAVO SCHWAB NARRATUM
IN LATINUM CONVERTIT**

**LEO LATINUS
NICOLAUS GROSS**
<http://www.leolatinus.com/>

Fratres Grimmiani

De Pollicîno

Erat agricola pauper, qui aliquando vespere apud focum sedens ignemque excitans uxori sedenti atque nenti dixit haec: »eheu quam triste est, quod nobis non sunt liberi! Apud nos cum sit vastum silentium, in aliis domibus est sonora hilaritas«. »Ita est«, uxor gemens respondit, »etsi esset unus solus infantulus, etsi esset perpusillus, pollicis parvitate, iam essem contenta; nos illum tamen ex intimo corde diligeremus.« Nunc factum est, ut mulier incideret in morbum et septem mensibus transactis pareret infantem, qui omnibus membris quidem erat perfectus, sed non longior erat pollice. Tum dixerunt: «Hic est talis, qualem exoptavimus, et sit infans noster carus«, et eundem ratione formae vocavêrunt *Pollicînum*. Infantem bene cibaverunt, tamen is non crescebat, sed manebat tantus, quantus fuerat horâ vitae primâ; sed oculis erat prudentibus et mox se praestabat homuncionem sagacem et habilem, cui omnia, quae incohabat, bene succederent.

Aliquando agricola in silvam iturus arboresque caesurus erat; cum mussitavit »nunc velim aliquis adsit, qui currum post me vehat«. »O pater«, Pollicînus vocavit, »currum adveham, crede mihi, qui horâ certâ erit in silvâ.« Tum vir ridens: »Qui« inquit »hoc fiat, multo minor es, quam ut equum habenis regas«. »Hoc non rēfert, pater, dummodo mater equos adiungat, equidem auri equi insîdam eique acclamabo, quomodo gradiendum sit.« »Bene«, pater respondit, »semel conêmur.« Hora cum veniret, mater equum currui adiunxit Pollicînumque equi in aurem imposuit: tum pumilio clamans explicavit, quomodo equo gradiendum esset, »î et iô! hot et har!« Pollicînus hoc fecit aptissimê, tam bene quam vecturarius peritus, et vehiculum rectâ viâ promotum est ad silvam. Curru autem angulum circumvehente et pumilione »har, har!« clamante, factum est, ut advenirent duo viri peregrini. »Babae«, unus inquit, »quid est hoc? Ibi currus vehitur, vecturarius equo acclâmat, sed non appâret.« »Istud«, alter inquit, »naturae modum excêdit. Carrum sequamur, ut videamus, ubi sistat.« Currus autem vectus est in silvam et rectâ viâ ad illum locum, ubi arbores caedebantur. Pollicînus, cum patrem aspiceret, ei acclamavit: „Viden’, Atta, adsum cum curru, nunc me deferas«. Pater autem comprehendit equum manu sinistrâ, dextrâ filium ex aure detulit, qui perquam hilariter consêdit in culmo stramenti. Duo viri autem illi alieni Pollicînum cum aspicerent, tam stupefacti sunt, ut nescirent, quid dicerent. Tum unus alteri seducto dixit: »audi, nescio an hōc pumilione usi divites fiamus, si hunc in aliquâ urbe magnâ ostentaverimus pro pecuniâ: eum emamus«. Ad agricolam adiêrunt et dixêrunt: »vende nobis virunculum, qui apud nos bene se habebit«. »Nequaquam«, pater respondit, »qui est corculum meum, eum non vendam, etsi omne aurum mundi praebueris.« Pollicînus autem, cum de hōc commercio audiret, per plicas vestis paternae rēpendo ascendit, constitit in umero patris eidemque susurravit in aurem: »Pater, licet me illis tradas, mox ad te redibo«. Tum pater eum illis viris tradidit bellulâ summâ pecuniae datâ. »Ubi vis sedêre?« illi Pollicînum allocuti sunt. »Ah, me cólloca in margine petasi tui, ibi potero huc et illuc ambulare et regionem aspectare, tamen non decidam.«

Illi hoc concessêrunt et postquam Pollicînus patri valedixit, cum eo profecti sunt. Sic ibant, dum advesperavit, tum pumilus: »me deferte, necesse est«. »Licet maneat supra«, dixit vir, in cuius capite Pollicînus sedebat, »hoc flocci faciam, aves quoque interdum petaso aliquid sinant incidere.« »Nequaquam«, Pollicînus inquit, »ego quoque scio, quid deceat: facite ut me deferatis quam celerrime.«

Tum vir petasum deposuit pumilumque agro imposuit iuxta viam sito; deinde Pollicînus inter glæbas huc illuc prosiliebat et repebat et subito in muris cavernulam illapsus est, quem sibi exquisiverat. »Bonum vesperum, Domini honorabiles, licet domum abeatis sine me«, illos acclamans irrisit. Qui accurrêrunt baculisque cavernam muris pungebant, sed hoc frustra faciebant, cum Pollicînus etiam etiamque in cavernam progrediebatur; cum autem tenebrae essent oborturae, viri non potuerunt, quin marsuppio vacuefacto stomachantes domum remigrarent.

Pollicînus autem cum animadverteret illos abiisse, e cuniculo subterraneo erepsit. »Hîc in agro tenebroso«, inquit, »periculosum est ire: quam facile fit, ut mihi frangantur et crus et collum!« Feliciter accidit, ut Pollicînus incideret in testam cochleae vacuam. »Deum laudo«, inquit, »quod hîc noctem degam securê«, et in testâ se collocavit.

Brevi post, cum modo erat obdormiturus, audivit duos viros praetereuntes, quorum unus: »Quomodo faciamus, ut parochi diviti auferamus pecuniam et argentum?« »Hoc tibi dicam«, Pollicînus interpellavit. »Quid hoc fuit?« unus e furibus dixit territus, »audivi aliquem loquentem.« Constitêrunt et audivêrunt, tum Pollicînus locutus est: »Si me vobiscum abstuleritis, vos adiuvabo«. »Ubinam es?« »Quaerite me humi et audite, unde veniat vox«, Pollicînus respondit. Tum tandem fures eum invenêrunt et sustulêrunt. »Tu pumile, quomodo tu nos adjuvabis!« dixerunt. »Videte«, Pollicînus inquit, »inter crates ferreas rêpam in cubiculum parochi et vobis êgeram, quaecumque habere volueritis.« »Agedum«, inquirunt, »videamus, quid possis.« Cum domum parochi advenissent, Pollicînus cubiculum irrepsit, sed summâ vi clamavit »vultisne omnia habere, quae hîc sunt?« Fures territi dixêrunt »Fac loquaris submissê, ne quis expergiscat«. At Pollicînus illos non intellexisse simulans denuo clamavit: »Quid vultis? Vultisne omnia habere, quae hîc sunt?« His auditis coqua, quae dormiebat in cubiculo iuxta sito, in lecto surrexit et aures arrexit. Fures autem territi per aliquantum viae recurrerant, tandem animo recepto cogitaverunt: »iste pumilio nos cavillatur«, revenêrunt et illi susurravêrunt »nunc desine iocari et foras porrige nobis aliquid«. Tum Pollicînus tertio clamavit voce quam maximâ, »Omnia vobis dabo, dummodo manûs indatis«. Haec ancilla auscultans perquam distinctê intellexit, e lecto prosiluit, per ianuam caespitans intravit. Tum fures fugâ salutem petiverunt tam rapidê currentes quasi incursarentur a venatore saevissimo: ancilla autem, cum

nihil posset animadvertere, abiit lucernam accensura. Lucernâ allatâ cum ancilla adveniret, Pollicînus invîsus foras abiit in fenile: ancilla autem, cum omnes angulos perquisivisset, sed nihil invenisset, denique in lectum recubuit et credidit se oculis auribusque apertis somniasse.

Pollicînus autem per culmulos feni reptans pulchrum locum invenerat dormiendi: ibi voluit dormire, dum dilucesceret, deinde domum redire ad parentes. At alias res expertus est! Eheu multa est miseria et tribulatio in mundo! Primâ luce ancilla, ut solebat, e lecto surrexit pecudes pastura. Primo iit in fenile, ubi aliquantum arripuit feni; quod fuit ipsum illud fenum, in quo dormiebat Pollicînus miserrimus. At tam artê dormiebat, ut nihil animadverteret nec prius expergisceret quam esset in rostro vaccae, quae eum cum feno arreptum degluttiverat.

»Bone Deus«, clamavit, »quomodo incidi in pistrînum!« sed mox animadvertit, ubi esset. Tum ei cavendum fuit, ne dentibus intercideret et contunderetur, at tamen delapsus est in stomachum. »In hac cellulâ«, inquit, »desunt fenestrae nec sol illucet: lumen non inveniam!« Generaliter haec mansio Pollicîno displicuit, et pessimum erat plus plusque feni novi importari, ut locus magis magisque diminueretur. Tum Pollicînus pavore inductus voce quam maximâ: »Desinite afferre pabulum, iam iam desinite«. Ancilla autem modo vaccam mulgebat, cum subito audivit aliquem loqui invîsum eundemque eâdem voce, quam audiverat nocte, tam vehementer territa est, ut de sellulâ delapsa lac profunderet. Quae rapidissimê ad dominum suum cucurrit et: »Bone Deus, Domine parochus, vacca locuta est«. »Deliras«, parochus respondit, sed ipse in stabulum iit visum, quid ibi fieret. At vix parochus pedem in stabulo constiterat, Pollicînus iterum clamavit »Desinite afferre pabulum«. Tum parochus ipse territus putavit spiritum malum clamavisse et iussit vaccam necare. Tum eadem mactata est, stomachus autem, cui inerat Pollicînus, proiectus est in sterquilinum. Pollicînus conabatur pervadere et valdê laborabat, sed tandem id ei contigit, ut locum inveniret vacuum, at, cum modo caput suum erat erecturus, imminuit

novum infortunium. Nam lupus famelicus praeter sterquilinum saliens totum stomachum uno haustu degluttivit. Sed Pollicinus animo non demisso: »fortasse«, cogitavit, »fieri poterit, ut cum lupo colloquar«, et illi e ventre acclamavit: »Care lupe, ego scio, ubi sit cena tibi sapidissima«. »Ubinam hanc inveniam?« lupus dixit. »In illâ domo, in quam tibi per fusorium si irrepseris, invenies placentae, lardi, farciminis tantam copiam, quantam comedere voles«. Nunc autem Pollicinus lupo descripsit domum parentum suorum ipsissimam. Hôc audito lupus cupidissimus nocte per fusorium irrepserit et in cellâ penariâ cibos devoravit libentissimê. Îdem saturatus voluit abire, sed crassior factus erat, quam ut eâdem viâ foras exiret. Pollicinus, qui hoc factum iri computaverat, nunc coepit in ventre lupi strepitum facere ingentem, furebat et clamabat quam vehementissimê. »Quiesce«, lupus inquit, »ne homines expergiscantur.« »Nequaquam«, pumilio respondit, »tu cibo saburratus es, ego quoque volo laetari«, et denuo coepit summâ vi clamare. Ideo tandem pater eius materque expergefacti ad cellam cucurrerunt et per rimam inspexerunt. Cum viderent lupum intra versari, properê abscesserunt; vir asciam attulit, mulier falcastrum. »Manê ibi«, vir inquit ambobus cellam intransibus, »si istum cecidero îdemque nondum mortuus erit, necesse erit, ut tu ipsa istum caedas istiusque corpus disseces.« Tum Pollicinus voce patris auditâ vocavit: »Care pater, ego hîc sum, sum in ventre lupi«. Deinde pater gaudio completus »Deum laudo, quod puer noster carissimus repertus est«, et iussit uxorem falcastrum auferre, ne Pollicinus laederetur. Postea lacerto vibrato lupi caput asciam tam vehementer impulit, ut is mortuus prosterneretur: Deinde cultro atque forfice quaesitis, ventre lupi dissecto filium suum parvulum extraxerunt. »Eheu«, pater inquit, »quantum sollicitati sumus de te!« »Heus pater, diu per mundum migravi; Deo gratias ago, quod nunc respiro aerem recentem.« »Ubinam fuisti?« »Heus pater, fui in cavernâ muris, in stomacho vaccae, in ventre lupi: At nunc manebo apud vos.« »At nos te non iam vendemus, etsi oblatis erunt omnes thesauri mundi.« Tum parentes amplexabantur et exosculabantur Pollicinum suum carissimum, eique dedêrunt esculenta et potulenta, et curaverunt ei nova vestimenta faciendâ, nam sua in itinere erant detrita.

**Hanc fabulam Grimmianam
e theodisco sermone in Latinum convertit Nicolaus Groß
LEO LATINUS**

<http://www.leolatinus.com/>

PROBATOLOGIA SIVE HISTORIA OVIUM (I)

**ECCE GREX OVIUM, QUIBUS INTEREST FAMOSISSIMA ILLA
»OVIS NIGRA«.**

DE OVE DOMESTICA

Symbola Anglicê scripta e Wikipediâ, liberâ encyclopediâ excerpta et Latinê reddita.

Grex ovium experimentalis, qui versatur in Statione Ovium Experimentalis (*U.S. Sheep Experiment Station*). Quae statio sita est prope urbem *Dubois*, quae spectat ad Civitatem *Idaho*.

CLASSIFICATIO SYSTEMATICA

Regnum:	Animalia
Phylum:	Chordata
Classis:	Mammalia
Ordo:	Artiodactyla
Familia:	Bovidae
Subfamilia:	Caprinae
Genus:	<i>Ovis</i>
Species:	<i>O. aries</i>

Nomen binominale

Ovis aries

Linnaeus, 1758

Oves domesticae (quarum nomen scientificum est ***Ovis aries***) sunt animalia mammalia quadrupedia et ruminantia, quae solent coli gregatim. Sicut omnia mammalia ruminantia, oves spectant ad ordinem Artiodactylorum, qui contrarius est ordini Perissodactylorum. Oves domesticae numero cum sint unius ferê miliardae, species sunt generis sui omnium numerosissima.

Verisimile est ovem genus suum ducere a fero **mûsimône** sive **mûsmône**, qui vivit in Europâ et Asiâ. Ovis est una ex bestiis maturrimê cicuratis ad usum agriculturae; quae colitur ad lanam et carnem et lac accipiendum aut ad investigationem scientificam. Lana ovina est lana bestiarum omnium, quae maximê adhibetur et solet accipi tondendo. Comeditur et caro agnorum et ovium adultarum, praecipuê vervêcum, i.e. arietum castratorum.

Fetura ovium fit in plerisque terris mundi inhabitatis multisque in societatibus fuit maximi momenti. Aetate modernâ Australia et Neo-Zelandia et nationes Americae meridionalis nationes australes et mediae et Insulae Britannicae maximê tractant *oviculturam.

In feturâ ovium adhiberi solent multi termini technici peculiare, qui pro regione et dialecto magnae sunt varietatis. Verbum *sheep* inceptum est adhiberi in sermone meso-anglico et ducitur a verbo palaeo-anglico, quod est *scēap*; haec forma spectat ad utrumque numerum, i.e. et ad singularem et ad pluralem. Grex ovium Anglicê dicitur *flock* aut *herd* aut *mob*. Oves feminae adultae Anglicê appellantur *ewes*, mares integri (arietes) *rams* aut interdum *tups*, oves mares castrati (vervêces) *wethers* et oves iuniores (agni) *lambs*. Multi alii termini technici sunt, qui pertineant ad agnos pariendos, ad pellem tondendam, ad aetatem.

Ovis ad historiam agriculturae et cultûs civilis maximê cum valeat, multa nomina et symbola spectant ad hoc animal. Îdem saepe refert ad imagines pastôrum et idylliorum Arcadianorum. Oves inveniuntur in multis mythis, velut in mytho Velleris aurei, et in religionibus maioribus, praesertim Abrahamicis. In ritibus sacrificiorum antiquis et modernis oves habentur pro victimis.

Argumenta

1. Descriptio

1.1 Conseminia ovium

2. Nutritio

3 Mores et intelligentia

4 Prolis propagatio

5 Valetudo

5.1 Praedatio

6 Historia

6.1 Africana

6.2 Europaea

6.3 Americana

6.3.1 Boreo-Americana

6.3.2 Austro-Americana

6.3.3 Australiana et Neo-Zelandica

7 Quantum valeat ad oeconomiam

8 Usus carnis

9 Usus scientificus

10 Quantum valeat ad cultum civilem

10.1 – ad religionem et artem popularem

1.Descriptio

Calvaria ovina

Oves domesticae sunt animalia ruminantia relativè parva, plerumque instructae sunt capillis crispis, quae dicuntur lana, et saepe cornibus, quae sunt laterali formâ spirali. Oves domesticae a feris cognatis suis ascendentibus differunt nonnullis rationibus, quae effectae sunt homine moderante.^{[1][2]} Nonnulla ovium conseminia primitiva adhuc retinent quasdam proprietates ascendentium ferarum, velut caudas breviores. Pro conseminio oves domesticae aut vacant a cornibus aut sunt cornutae in utrôque sexu (sicut oves ferae) aut sôlîs in maribus (arietibus). Pleraque conseminia cornuta instructa sunt pari cornuum singulari, sed nonnulla habent cornua plura.^[3]

Alia nota domesticae tantum ovi propria est eius colorum variabilitas, si comparas cum ovibus feris. Pelles ovium ferarum plerumque sunt colore fusco, qui parum variatur. E contra pelles ovium domesticarum variantur inter colorem purè album et obscurè *socolateum, immo sunt interdum punctatae aut variegatae.^{[4][5]} In ove *domesticandâ maturè selectae sunt vellera alba facilia infectu, et lana alba cum oriatur *geno dominante,

celeriter diffusa est. Tamen oves versicolores apparent in multis gregibus modernis, et fortasse in gregibus albi coloris exoriuntur geno *recessivo.^{[4][5]} Cum generaliter commercii causâ praevaleat lana alba, tamen sunt etiam, qui empturiant vellera versicoloria, praesertim ad res manu nendas.^[6] Vellus ovinum valdê variatur densitate et longitudine et formâ pilorum. Ipsae oves eiusdem gregis inter se differunt genere lanarum.

Oves Suffolcianae sunt lanâ mediocri, facie nigrâ, coluntur etiam carnis causâ. 60% (Sexagenae centesimae) ovium, quae coluntur in Civitatibus Unitis, sunt conseminii Suffolciani.^[7]

Pro conseminio oves inter se differunt altitudine et pondere. Earum portio crescentiae et ponderis maturitatis est proprietas *hereditabilis, quae saepe seligitur ad nova conseminia efficienda.^[7] Oves feminae solent esse pondere, quod est inter 45 et 100 chiliogramma, pondus arietum est inter 45 et 160 chiliogramma.^[8] Ovis matura est 32 dentibus. Similiter ac in aliis animalibus mammalibus ruminantibus, dentes frontales mandibulae mordent duram laminam dentis expertem maxillae insitam. Ovis his dentibus frontalibus utitur ad herbas decerpendas, postea dentibus posterioribus illas molit, antequam degluttit. Animalia ruminantia sunt octo dentibus frontalibus humilibus, sed docti inter se dissentiunt, utrum hi dentes sint octo incisivi an sex incisivi et duo canini, qui sunt

formâ incisivorum. Itaque formula dentalis ovium est aut I:0/4 C:0/0 P:3/3 M:3/3 aut: I:0/3 C:0/1 P:3/3 M:3/3.^[9] Dentibus frontalibus “mordentibus” et posterioribus dentibus “molentibus” interest magna lacuna dentium expers.

Aetas ovium prioribus vitae annis computari potest numero dentium frontaliū, quia quotannis in locum binorum dentium lacteorum supponitur par dentium adultorum, ita, ut quattuor annis transactis adsint octo dentes adulti, i.e. numerus dentium adultorum completus. Dentes frontales postea ab ove senescente gradatim amittuntur; quo fit, ut ovis difficiliter se nutriat minusque valeat. Itaque ovis domestica, cum habeat quattuor annos, incipit senescere; mori solet inter decimum et duodecimum annum aetatis suae, quamquam nonnullae oves annum assequuntur vicesimum.^{[3][10][11]}

Cum oves sint auribus acribus, strepitum non facile patiuntur.^[12] Eadem animalia horizontalibus pupillis sunt rimatis et visu periphero excellenti; campis visualibus, qui sunt graduum ferê 270 vel 320, instructae cum sint, oves post se conspicerere possunt capitibus non versis.^{[6][13]} Tamen oves profunditatem male percipiunt; itaque interdum fit, ut oves umbris et humi declivitatibus stupefiant. Generaliter oves student se movêre ex tenebris in loca bene illuminata,^[14] et si sunt perturbatae, malunt movêri adverso colle quam secundo. Oves sunt etiam olfactu excellenti, et habent, similiter ac omnes bestiae sui generis, glandulas olfactorias, quae sitae sunt ante oculos suos interque pedum digitos. Finis harum glandularum est incertus,^[15] sed illae faciales fortasse spectant ad mores procreandi.^[7] Glandulae pedum fortasse etiam spectant ad procreationem,^[7] sed ab investigatoribus allati sunt alii quoque fines, velut secretio cuiusdam purgamenti aut signum olfactorium, quo fiat, ut ovis amissa inveniat gregem suum.^[15]

Oves proximê affines sunt capris; ambo animalia pertinent ad subfamiliam *Caprinarum*. Tamen cum ovis sit alius speciei ac capra, hybridae earum sunt raras et semper infértilis. Hybrida ovis feminae et hirci (i.e. capri) ne confundatur cum chimaera genetica, quae Anglicê appellatur “geep”, Theodiscê “Schiege”. Caprae aliter ac oves sunt ârunco (PLIN.nat.8,203 i.e. barba hircorum) et labio inferiore diffisso. Caudae ovium dependent, etiamsi sunt breves aut recisae, cum caudae caprarum breves sint erectae. Conseminia ovium saepe naturâ sunt cornuum expertes (aut in utroque sexu aut in feminino tantum), cum caprae naturâ cornuum expertes sint raras (sed multae sunt artificialiter cornubus privatae). Mares earum specierum eo inter se differunt, quod hirci tempore admissurae odore sunt acri et singulari, cum arietes non oleant.^[11]

1.1 Conseminia ovium

Qualitates ovium ab arbitris probantur secundum normam conseminii. Pedes posteriores solitâ methodo retinentur.

Ovis domestica adhibetur ad fines multos, et plura quam 200 conseminia ovium, quae nunc exstant, creata sunt ad hos fines diversos assequendos.^{[3][16]} Quidam auctores indicant exstare milia aut etiam plura conseminia ovium, sed hi numeri non possunt demonstrari veri esse.^{[6][11]} Ferê omnia conseminia ovium optimê apta sunt ad efficiendam rem homini utilem: lanam, carnem, lac, pellem, aut duas res utiles in conseminio duorum finium. Aliae qualitates, quibus oves distinguuntur, sunt color faciei (generaliter albus aut niger), longitudo caudae, praesentia aut defectus cornuum, regio, ad quam incolendam conseminium ovium est effectum. Qualitas autem postrema imprimis magni fit in Britannîâ, ubi conseminia describuntur terrae superioris (collium montiumve) et terrae inferioris.^[14] Praeterea peculiaritas ovium est cauda pinguis; oves tali caudâ instructae, quales oves duorum finium saepius inveniuntur in Africâ et Asiâ, intra et circa caudam habent maiores copias pinguedinis depositas quam alia ovium conseminia. Conseminia etiam in varias classes distribuuntur pro aptitudine prolis propagandae. Generaliter oves dicuntur esse aut conseminii feminini ("*ewe breeds*") aut conseminii masculini ("*ram breeds*"). Conseminia feminina sunt vivacitate et bonis habilitatibus prolem propagandi et educandi – eadem supponi possunt in locum conseminiorum

femininorum, quae iam exstant in grege. E contrario conseminia masculina seliguntur ad rapidam crescentiam et corpus carnosum efficiendum et commiscentur cum conseminiis femininis, ut procreent agnos carnosos. Conseminia terrae inferioris et superioris etiam hac ratione commiscentur, cum vivacibus conseminiis montanis commiscentur maiora, lentè crescentia conseminia masculina terrae inferioris, ut procreent conseminia feminina, quae appellantur *mules*, et quae deinde commisceri possunt cum masculinis carnosis, ut procreentur agni primae qualitatis mercatoriae.^[14] At multa conseminia, praesertim rara et primitiva, ad nullam certam categoriam spectant.

„*Barbados Blackbelly*“ est conseminium ovium pilosum originis Caribaeanae.

Conseminia ovium distinguuntur genere lanae. Conseminia, quae habent lanam subtilissimam atque densissimam, praeferuntur ad textilia fabricanda. Pleraque eorum derivata sunt ab ove **conseminii Meriniani**, quod dominatur in globali industriâ ovinâ. Hoc conseminium ovium primum omnium a.1307 commemoratur in pactione mercatoriâ, quae spectavit ad 29 saccos lanae huius generis, quod in Tunesiâ sibi comparaverat *Usodimare* familia mercatorum Genuensis (verba pactionis originaliter Latinae fuerunt haec: *lana que apellatur merinus*). **Conseminia Downiana** habent lanam extremitatibus intersitam, celeriter crescunt, sunt conseminia masculina, faciebus nigris.^[17] Nonnulla conseminia lanae mediae maiora duorumque finium, quale est **Corriedaleanum**, ad greges magni proventûs commercialis efficiendos creata sunt ex conseminiis lanae longae et subtilis inter se commixtis.

Conseminia lanæ longæ sunt maxima omnium ovium, lentê crescentia. Oves lanæ longæ maximê aestimantur ad aliorum conseminiorum ovium qualitates meliores reddendas. Ut exemplum afferamus: Americanum conseminium **Columbianum** eo effectum est, quod inter se commixta sunt arietes **Lincolniani** (conseminium lanæ longæ) cum ovibus feminis **Rambouilletianis**, quæ sunt lanâ subtili.

Lana ovium crassa aut tapetiaria est mediocris longitudinis et peculiaris crassitudinis. Conseminia, quæ more tradito adhibentur ad lanam tapetiariam efficiendam, sunt magnæ variabilitatis, sed talis lana semper eo excellit, quod etiam usu frequentissimo non collabatur (ut fit de lanis subtilioribus). At quia nunc lana qualitatis tapetiariæ minus requiritur, nonnulli cultores ovium huius typi conantur ûti nonnullis conseminiis huiusmodi ad fines alios. Aliæ oves lanæ crassæ semper præcipuê colebantur carnis causâ.^[18]

Minor classis ovium complectitur **conseminia lactaria**. Conseminia autem duorum finium, quæ imprimis sunt oves carnariæ aut lanariæ, sæpe ratione secundariâ adhibentur ad lac accipiendum, sed pauca sunt conseminia, quæ præcipuê coluntur lactis causâ. Tales oves fabricant plus lactis et sunt lactatione diuturniore.^[19] Oves lactariæ ab aliis ovibus differunt portione pinguinum et proteinorum, sed sunt eâdem portione sacchari lactosi.^[20]

Denique afferenda sunt **conseminia ovium pellitarum sive pilosarum**, quibus lana omnino deest. Oves pilosæ similes sunt ovibus, quæ domesticatæ erant, antequam conseminia sunt creata lanosa, et coluntur ad carnem et pelles accipiendas. Nonnulla conseminia ovium pilosarum moderna, velut **Dorperianum**, effecta sunt conseminiis lanosis et pilosis inter se commixtis. Fabricatoribus carnis et coriorum cultura ovium pilosarum est vilior, quia eadem non sunt tondendæ.^[18] Praeterea oves pilosæ melius resistunt parasitis et tempestati fervidæ.^[11]

Agriculturâ macro-oconomica exortâ et numero minorum prædiorum deminuto periculum est, ne multa conseminia ovina extinguantur. Britannica societas rara conseminia conservandi (*Rare Breeds Survival Trust*) enumerat 22 conseminia ovium nativa non iam plures complecti oves quam terna milia (3000) et similis societas Americana (*American Livestock Breeds Company*) dicit 14 conseminia ovium pauciores complecti oves quam dena milia (10.000).^{[21][22][23]} Cum præferantur conseminia, quæ rapidê crescant et sint proprietatibus uniformibus, conseminia more tradito culta, quæ sunt hereditii multiplicioris, magis magisque rarescunt.^[18] Nonnulla eorum remanent studiis organisationum

conservatricum et ovicultorum privatorum, qui dediti sunt certis conseminiis colendo conservandis.

2. Nutritio ovium

Ovis gramina depascens.

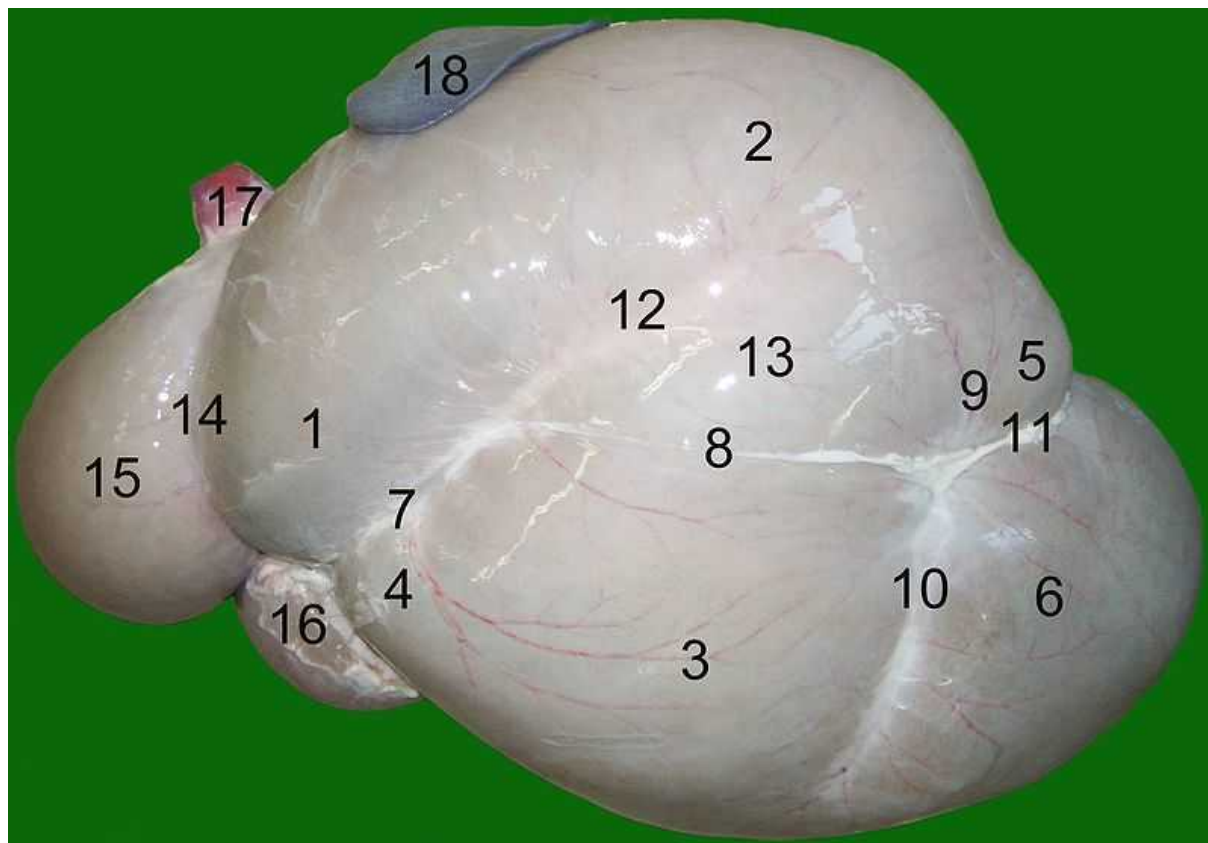
Oves sunt animalia mammalia exclusivê herbivora, i.e. nihil vorant nisi plantas. Sicut omnia animalia ruminantia, oves instructae sunt intricato systemate digestivo, quod compositum est quattuor stomachis, quibus cellulose stipitibus, foliis, folliculis contentum decomponunt in carbohydrates simpliciores. Ovis depascentibus plantae masticando formantur in bolus, qui deinde delabitur in stomachum primum, quod appellatur **rumen**. Quod est organum volumine 19 vel 38 litrarum, in quo nutrimentum fermentatur ratione symbioticâ, quae est inter bacteria et protozoa et saccharomycètes, qui sunt in florâ intestinali.^[24] Bolus autem

certis temporis spatiis regurgitatur in rostrum, ut ibi iterum masticetur et salivâ madefiat.^[24] Ruminatio exorta est adaptatione, qua animalia mâne celerius possint depascere, et tempore diei reliquo diligentius masticare et digerere.^[25] Consentaneum est, ut tempus depascendi deminuat, quia ovis depascens caput saepe declinans praedatoribus imminentibus magis periclitatur quam ruminans.^[11]

Inter ruminationem rumine fabricatur gasum, quod est expellendum; hoc organum si disturbatur, velut nutrimento repente mutato, effici possunt morbi fatales, qualis est inflatio. Nutrimentum in rumine fermentatum delabatur in **reticulum** et **omâsum**; nutrimenta specialia, qualia sunt grana, interdum rumen omnino praetereunt. Tribus stomachis prioribus pervasis nutrimentum movetur in **abomâsum**, ut finaliter digeratur, antequam in intestinis pertractatur. Abomâsum est unicus ex quattuor stomachis ovinis, qui est verê analogus stomacho humano, quia in nullo alio nutrimenta absorbentur ad energiam pariendam. Itaque abomasum interdum appellatur “verus stomachus”.^[26]

Oves sequuntur ordinem agendi diurnum, depascunt a sole oriente ad occidentem, interdum sistentes ad quiescendum et ruminandum. Nutrimenta ovibus optima non sunt gramina caespiti similia, sed mixtura graminum, leguminum, herbarum.^[27] Genera regionum, ubi oves coluntur, valdê sunt varia, aut pascua, quae sunt sata et consulto meliora facta, aut regiones asperae et nativae. Inter plantas, quae ovibus nocent (i.e. iisdem sunt venena), sunt quercus, acer, lycopersicum, taxus, rhabarbarum, pomum terrestre, rhododendron.^[28]

Oves sunt bestiae herbivorae gramina depascentes, aliter ac attendentes bestiae, velut caprae et cervi, quae praeferant folia maiora. Quia habent facies angustiores quam boves, oves iisdem celerius pascua possunt depascere.^[11] Hac de causâ multi opiliones utuntur ratione intensivae pastionis rotatoriae, qua grex ovium ducitur per multa pascua, ut plantis concedatur tempus recreandi.^{[11][14]} Mirum est, quod oves possunt et efficere et impedire diffusionem specierum plantarum invadentium. Eo quod oves statum plantarum naturalem perturbant, viam patefacere possunt novis plantarum speciebus invadentibus. Tamen oves etiam plantas invadentes, quales sunt *Bromus tectorum*, *Euphorbia esula*, *Pueraria lobata*, *Centaurea maculosa*, libentius devorant quam

Systema ruminandi, quo oves sunt instructae.

species nativas, qualis est *Artemisia tridentata*; quo fit, ut oves depascentes parcant herbis conservandis.^[29]

Quidam scientistae in Comitatu Imperiali (California) investigaverint, quantum in agris *Medicaginis sativae* ad herbas malas delendas valerent et oves depascentes et venena herbicidalia. Tribus experimentis factis emanavit agnos depascentes tantum valere ad herbas malas deminuendas quantum venena herbicidalia. Entomologi (i.e. investigatores insectorum) etiam comparaverunt effectûs, quos in agris *Medicaginis sativae* ad numerum insectorum deminuendum haberent agni depascentes et venena insecticidalia. His in experimentis agni tam efficaciter insectorum numerum deminuêrunt quam venena insecticidalia.^[30]

Inter menses hiemales oves saepe nutriuntur feno. Pro genere conseminii oves melius aut peius valere, si nullo alio modo nutriuntur nisi depascendo, sed omnes oves hîc modo possunt vivere.^[18] Nonnullae oves etiam nutriuntur mineralibus, aut alii nutrimento admixtis aut lapidibus salitis allambendis.

Scilicet continuum fontem aquae potabilis ovibus omnino necessarium esse. Quantitas aquae, qua oves egent, varia est pro anni tempore et genere et qualitate nutrimenti, quod illae consumunt.^[31] Si oves nutriuntur

magnis copiis plantarum recentium et fiunt praecipitationes (rore incluso, nam oves depascunt primâ luce), oves egent minore copiâ aquae. At si ovibus nutrimenta deficiunt aut oves nihil devorant nisi fenum, egent aquae copiâ maiore. Oves egent aquâ purâ, et solent recusare, ne bibant aquam spumâ aut algis obtectam.^[31]

Oves sunt unum genus animalium domesticorum carnis causâ colendorum, quod nondum solet coli – ut aiunt pecudum cultores – intensivâ cibatione animalium stabulariâ (CAFO).^[6] Licet nonnulli pecuarii postulent, ut pecudes colantur ratione magis naturali, tamen magna portio boum et porcorum et volatilium adhuc coluntur condicionibus stabulariis.^[7] E contrario paucae tantum oves regulariter nutriuntur granis maioris concentrationis et in stabulis coluntur. Praecipuê in terris *industrialibus pecuarii agnos venalicios antequam mactant, saginant intra cancellos (*Angl. feedlots*).^[11] Multi ovicultores oves feminas et arietes inter oestrum cottidiê cibant portione granorum additicia, ut fertilitas augeatur.^[32] Oves feminae intra gestationem etiam cibantur portione granorum additiâ, ut augeantur pondera ovium neonatarum. Nam 70% (septuagenae centesimae partes) crescentiae agni fiunt gestationis quinque aut sex septimanis finalibus.^[6] Alioquin solae oves lactantes et praecipuê oves infirmae atque senescentes semper granis cibantur.^{[6][18]} Nutrimenta ovibus destinata necesse est specialiter praeparentur, quia pabula plerorumque pecudum, velut boum, volatilium, porcorum, necnon caprarum nonnullarum, continent tantas copias cupri, quantis oves pereant.^[6] Idem periculum ovibus imminet supplementis mineralium, qualia sunt electaria salina.^[33]

ALTERA PARS SEQUETUR !

**PROBATOLOGIAE
PARTEM PRIMAM
LATINE REDDIDIT**

**LEO LATINUS
NICOLAUS GROSS**

VOCABULA DOMESTICA (III)

ex Orbe Picto pentaglotto excerpta et Latinê reddita

CORBEIL, Jean-Claude/ARCHAMBAULT, Ariane: PONS Bildwörterbuch Deutsch-Englisch-Französisch-Spanisch-Italienisch. Stuttgart etc. (Ernst Klett Sprachen) 2003.

In hęc Orbe Picto mirabili 35.000 (triginta quinque milia) notionum imaginibus sunt illustrata et quinque linguis Europaeis denominata: Theodiscâ et Anglicâ et Francogallicâ et Hispanicâ et Italicâ. Nos autem coepimus addere vocabula Latina, quorum hęc loco praebeamus partem earum alteram, quae spectant ad coquinam (VI.NUTRIMENTA ET INSTRUMENTA COQUINARIA). Provinciae rerum, quarum imagines et vocabula in Klettiani Orbis Picti paginis 920 (nongentis viginti) inveniuntur, sunt hae quae sequuntur:

I.ASTRONOMIA – II. TERRA – III.REGNUM PLANTARUM – IV.REGNUM ANIMALIUM – V.HOMO – VI.NUTRIMENTA ET INSTRUMENTA COQUINARIA – VII.DOMESTICA – VIII.PLASSATIO DOMESTICA ET OPERA HORTULANA – IX.VESTIMENTA – X.INSTRUMENTA PERSONALIA – XI.ARS ET ARCHITECTURA – XII.COMMUNICATIO ET INSTRUMENTA GRAPHEICA – XIII.TRANSPORTUS ET VEHICULA – XIV.ENERGIA – XV.SCIENTIAE – XVI.ATHLETICA ET LUDICRA.

Babae, quanta copia! quanta ubertas! quanta multiplicitas! Qui Orbis Pictus etiam lexicographis Latinitatis recentioris est aurifodina et cornu copiae. Nam iidem vocabulis linguarum, praesertim Romanicarum, in eodem indicatis usi saepe perfacile inveniunt vocabulum Latinissimum. En cara Lectrix, care Lector, habeas alteram partem coquinariam huius enchiridii singularis vocabulis Latinis ditificatam (**VOCABULA DOMESTICA III = VII. DOMESTICA III**).

**Nicolaus Groß
LEO LATINUS**

<http://www.leolatinus.com/>

p.250 KONSTRUKTION EINES HAUSES	STRUCTURE OF A HOUSE	STRUCTURE D'UNE MAISON	ESTRUCTURA DE UNA CASA	STRUTTURA DI UNA CASA	STRUCTURA DOMUS
Haupträume	main rooms	principales pièces d'une maison	habitaciones principales	stanze prinzipali	conclāvia prīncipālia
Ansicht	elevation	élévation	alzado	prospetto	cōnspectus, -ūs m.
Zwischengeschoß	mezzanine floor	mezzanine	entresuelo	piano mansardato	tabulātum interpositum
Erster Stock	first floor	étage	planta alta	primo piano	tabulātum prīmum
Erdgeschoß	ground floor	rez-de- chaussée	planta baja	pianterreno	pedeplānum, -ī n.
Keller	basement	sous-sol	semisótano	seminterrato	hypogēum, -ī n.
Erdgeschoß	ground floor	rez-de- chaussée	planta baja	pianterreno	pedeplānum, -ī n.
Glasdach	glass roof	verrière	techo de vidrio	tetto a vetro	tēctum vitreum
Terrassentür	patio door	porte-fenêtre	puerta trasera	porta del patio	iānuā xystī
Küche	kitchen	cuisine	cocina	cucina	coquīna, -ae f.
Wohnküche	kitchen-diner	coin-repas	office	tinello	coquīna cēnātōria
Speisekammer	pantry	garde-manger	dispensa	dispensa	cella penāria; prōmptuārium, -ī n.
Esszimmer	dining room	salle à manger	comedor	sala da pranzo	cēnātiō, -ōnis f.; cēnāculum, -ī n.
Kamin	fireplace	cheminée	chiminea	camino	camīnus, -ī m.
Wohnzimmer	living room	salon	sala de estar/ salón	soggiorno	mediānum, -ī n.
Eingangshalle	entrance hall	hall d'entrée	recibidor	sala ingresso ^{di}	oecus ingressiōnis
Haupteingang	main entrance	entrée principale	entrada principal	entrata principale	introitus prīncipālis
Treppe	steps	perron	escaleras	scala	scālae, -ārum f.pl.
Garderobe	cloakroom	vestiaire	guardarropa	guardaroba	vestiārium, -ī n.
Diele	hall	vestibule	vestíbulo	ingresso	vestibulum, -ī n.
Treppe	stairs	escalier	escaleras	scala	scālae, -ārum f.pl.
Geländer	banister	rampe	barandilla	balaustra	epimēdion, -ī n. [CIL X 5192]
WC	toilet	w.-c.	aseo	stanza bagna ^{da}	lavātrīna, -ae f. [VARROLing.9,68; POMPON.com.53]; lātrīna, -ae f.

					[PLAUT.Curc.580; LUCIL.253;400; COLUM.poet.10,85; APUL.met.1,17; VULG.4,regg.10,27]; sēcessus , -ūs m. [VULG.Matth.15,17; Marc.7,19; HIERON.in epist. Ad Tit.2,11]
Waschküche	laundry room	buanderie	lavandería	lavanderia	conclāve lautōrium
Wohnzimmer	sitting room	salle de séjour	sala	salotto	mediānum , -ī n.
p.251 Zwischengeschoß	mezzanine floor	mezzanine	entresuelo	piano mansardato	tabulātum interpositum
Arbeitszimmer	study	bureau	despacho	studio	studiolum , -ī n.
Geländer	railing	garde-fou	barandilla	ringhiera	epimēdion , -ī n. [CIL X 5192]
Großes Schlafzimmer, Giebeldach	master bedroom, cathedral roof	chambre principale, toit cathédrale	dormitorio principal, techo a dos aguas	camera da letto principale, tetto a due spioventi	conclāve dormītōrium prīncipāle, tēctum cathedrāle
Treppenhaus- Oberlicht	stairwell skylight	lanterneau de la cage d'escalier	lucernario del hueco de las escalera	lucernario della tromba delle scale	*phōtagōgus (f.) scālāris [cfr LIDDELL1968, s.v. φωταγωγέω: ... ἡ φωταγωγός (sc. Θυρίς) opening for light, window, Luc.Sym p.20, Dom.6]
Badezimmer- Oberlicht	bathroom skylight	lanterneau de la salle de bains	lucernario del baño	lucernario del bagno	*phōtagōgus conclāvis balneāris
Erster Stock	first floor	étage	planta alta	primo piano	tabulātum prīmum
Schlafzimmer	bedroom	chambre	dormitorio	camera da letto	conclāve dormītōrium
Kleiderschrank	wardrobe	garde-robe	guardarropa	cabina armadio	armārium (vestiārium) [PLAUT.Epid.308]
Badewanne	bath	baignoire	bañera	vasca bagno da	pyelus , -ī m. [PLAUT.Stich.4,1,64]; lābrum , -ī n. [CIC.fam.14,20]; solium , -ī n. [CELS.1,3,4]
Ankleideraum	walk-in wardrobe	penderie	cabina armario	cabina armadio	apodytērium , -ī

					n. [PLIN.epist.5,6, 25]
Bad	bathroom	salle de bains	cuarto de baño	stanza bagno da	balneum , -ī n. [CIC.Deiot.21]
WC	toilet	inodoro	inodoro	water	sella ēlūtōria
Treppe zum Zwischengeschoß	mezzanine stairs	escalier de la mezzanine	escalera del entresuelo	scala di accesso al piano mansardato	scālae tabulātī intermediū
Großes Schlafzimmer, Giebeldecke	master bedroom, cathedral ceiling	chambre principale, plafond cathédrale	dormitorio principal, techo a dos aguas	camera da letto principale, soffitto a due spioventi	conclāve dormītōrium prīncipāle, lacūnar cathedrāle
Balkontür	balcony window	porte-fenêtre	puerta ventana	porta-finestra	fenestra maeniānī [2.VAL.MAX.9,12,7]
Balkon	balcony	balcon	balcón	stanza da bagno	podium , -ī n. [SUET.Nero 12,2]; maeniānum , -ī n. [VAL.MAX.9,12,7]
Fenster	window	fenêtre	ventana	finestra	fenestra , -ae f.
Dusche	shower	douche	ducha	doccia	cella pluvia; (instrumentum) tubulus mammātus [SL 33; 2.VITR.7,4,2]; (actio) lavātio pluvia [SL 33]
Bad	bathroom	salle de bains	cuarto de baño	stanza da bagno	balneum , -ī n. [CIC.Deiot.21]
Treppenhaus	stairwell	cage d'escalier	hueco de la escalera	tromba delle scale	scālāre , -is n. [CIL 6,10333]
Geländer	railing	rampe	barandilla	balaustra	epimēdion , -ī n. [CIL X 5192]
Treppenabsatz, Treppenpodest	landing	palier	rellano de la escalera	pianerottolo	podium scālārum
begehbarer Kleiderschrank	walk-in wardrobe	garde-robe	entrada	cabina armadio	armārium vestiārium intrābile [3.LIV.22,19,12]
Schlafzimmer	bedroom	chambre	dormitorio	camera da letto	cubiculum , -ī n.; conclāve dormītōrium
p.252 Rahmen	timber frame	charpente	armazón	struttura	margō

					strūctūrālis
Sturz	lintel	linteau	cabezal	traversa superiore finestra	di trabs līmītāris [2.VARRO ling.5,21; DAUZAT438: "linteau (lintel, XII s., seuil; par ext., traverse supérieure d'une porte), var. de L'anc. Fr. lintier, du lat. vulg.*limitaris (croisement de liminaris, V. LIMINAIRE, avec limes, -itis, V. LIMITE), avec changem.De suff."]

Haec vocabula domestica
excerpsit et in Latinum convertit

Nicolaus Groß
LEO LATINUS

<http://www.leolatinus.com/>

Proxima pars sequetur: VOCABULA DOMESTICA (IV)

ECHUS VOCES ET EPISTULAE

FORUM CLASSICUM 1 / 2010, p.79: “Epistulae Leoninae”

http://www.altphilologenverband.de/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=40

Varnerius Suerbaum Germanus Monacensis Professor philologiae classicae emeritus

Gratae epistulae tuae mihi sunt, in saecula saeculorum.

Werner Suerbaum, Monacensis

Gerson Schade palaeophilologus Germanus Berolinensis

gratias agam quam maximas. de Udalrici (sc. De Wilamowitz-Moellendorff) vita non cottidie agitur Latine, et quidquid fit rariter, magis delectat. s.d.p.

Herimannus Italus Novocomiensis

Herimannus Nicolao sodalibusque Albino praesertim salutem dicit. Ego scripta tua die XXIX mensis Maii, Nicolae, tantum accepi. Nullo tamen modo possim tam longa, tam varia litterarum magnitudine, tot tantisque imaginibus praedita scripta in Ephemeride inserere: minima enim de rebus computatoriis cognovi. Albinum tantum puto talia inserere posse. Cui cum ceteris imo ex corde salutem dico. Novocomi, Kalendis Junii MMIX.

Ioannes Carolus Rossi Italus architectus Mediolanensis

Semper, Nicolae, gratae epistulae tuae afferuntur, ex quibus non modo tuum erga latinitatem studium cognoscimus, sed occasionem quoque capimus animos erigendi, excolendi, incitandi. Si nos pancratice valere jubes, nos te basilice, qui basilicam quandam exstruxisti, in qua liceat eruditis suaviter conversari. Respondeant optatis tuis quaecumque fors hoc anno millennii tertio tibi tuisque tulerit.

Joannes Carolus Rossi Nicolao Gross s.pl.d. Etsi multo plures, quam aequo animo numerentur, sunt anni elapsi, ex quo inter nos epistulas dedimus, occasionem nactus a situ, quem tam belle condidisti in reticulo informatico, has tibi litterulas scribo lubenter. Gaudeo quod provinciam, quam adolescentulus sortitus es, adhuc occupas et gubernas: pauci enim supersunt, inter doctores academiaram, qui consuetudinem dicendi scribendique latine retineant, immo vero plerique omnino sunt aversi ab usu ac grammaticae subtilitatibus inhiant, illud videlicet obliti Quintiliani monentis plus usum sine doctrina, quam citra usum doctrinam valere. At multo pauciores sunt qui litteras latinas novis incrementis augeri audeant, ut ipse acriter, quantum quidem video, meritoque, quantum puto, soles. Macte virtute Nicolae! Quod ne hilum quidem a pristino incepto deerrasti laudo et probo! Velim, si fas est, plura de te rescire: ubinam gentium vitam degas, quot filiis auctus sies, quae studia colas. Gratum etiam erit si ad me epistolas leoninas statis intervallis miseris. Vale multum. Tuus Joannes Carolus

Massimo Scorsone Italus

Ego quoque, toto terrarum orbe Saturnalium sollemnitates conceleberrante, vota tua, Nicolae optime, ominibus valetudinibus, felicitatisque plurimis, et

quam candidissimis quidem, laetam per occasionem ex corde, vereque rependo. Et Ianus renovato iam adveniens sole tibi tuisque eat, ut eius dies singillatim sint albo notandi lapillo. Cura ut pancreaticae valeas! Maximus Scorsone.

Guntherus Germanus Ulmensis

Care Nicolae, duo epistolia electronica a te misisti accepimus, quibus tibi magnam gratiam habemus. Nunc scimus te nuntia de rebus variis nobis utilia iucundaque denuo mittere posse. Caecitas corticalis certe non saepe observatur, etiamsi in libris doctis affertur; tamen gratias tibi ago, ut me certiore fecisti! Gerlinda iuvat ei nunc caput novum libri Krabat tractandum esse. - Cura valetudinem tuam diligenter, domi et in schola! Semper vale! Guntherus.

Care Nicolae, Gerlinda Guntherusque tibi salutem plurimam dicunt et tibi favere pergunt! Pergaudemus te iterumque ad studium linguae Latinae in scholis academicis universitatis ulmensis nos invitare. Te oremus, ut nos scribas quando colloquia incipere voles. Imprimis gratiam agimus pro epistulis tuis, quas semper magna laetitia accepimus et accipemus. Nam permultum discere possumus in legendo epistulas(??) et in tradendo(??) omnia in linguam theodiscam. Speramus te et uxorem tuam valere neque animi neque corporis laboribus defatigari. Valet pancreaticae!

Care Nicolae, gratias tibi agimus pro epistula Leonina tricesima tertia. Speramus te et

uxorem tuam dies paschales optime degisse. Delectamur brevi te videre ut multum discere possemus studiis linguae Latinae et linguae Graecae. Decrevimus Gerlinda medio mensis Iulii iter ad Amoeneburgem Septimanae Latinae causa facere, dum ego autem canes nostras, quae Hella et Enni appellantur, domu et in horto nostro custodiam.

Medullitus te salutat Guntherus.

Stanislaus Tekieli Polonus Varsaviensis

Stanislaus Nicolao spd. Domum reductus statim posui inter MISCELLANEA sermonem Horsti Koehler, imagine eius ornata. Cum Epistula Leonina XXIX (quam maximo cum gaudio accepi) res est difficilior. Ego nullo modo eam, symbolam scilicet tam graphice complicatam, in pagina "Ephemeridis" ponere scio, at Albinus noster... iam a tempore ante Nativitatem ad epistulas ei missas non respondet. Nescio quid plus dicam... Optime valeas!

Stanislaus Nicolao de Slovaquia salutem mittit. Epistulam tuam statim Albino tradidi, responsum adhuc accepi nullum. Ego ipse possim (cum domum repetam die 3 Ian.) epistulam tuam ut symbolam communem (sine scilicet ornamentis graphicis, praeter photographema Koehleris) in quadam parte (rubrica) "Ephemeridis" ponere ('Politica'?). Aliter exspectandum nobis sit responsum Albini. Optime valeas!

Stanislaus Nicolao spd. Gratias tibi permagnas ago pro nova Epistula Leonina. Opus vero ingens pergis!!! Nescio, quomodo Albinus noster se habeat his diebus, utrum scilicet occupatus sit an non, fortasse cum familia itineratur. Spero nihilominus eum mox positurum scripta tua in pagina "Ephemeridis" ita ut ea ponenda velis. De monitione Googleana nescio quid tibi dicam. Albinus a me de hac re rogatus respondit ante circiter mensem periculum nullum re vera esse paginam nostram

adeundi, nisi ab ipsa alias paginas petas. Promisit se has difficultates expugnare conaturum usque finem aestatis. Sed, ut intellego, res difficillima factu est consumetque multas horas laborandi. Etiam ego valde indignor, quod per machinam scrutatoriam maximi in mundo momenti "Ephemeris" inveni nequit, sed... quid faciam? Si potes, scribe mihi paucas lineas de tuis occupationibus hodiernis. Fortasse seminario ALF Ratisbonensi adesse consilia habes? Optime valeas, opus tuum hercle permagnum pergas! Fortasse venient nobis tempora meliora.

Stanislaus Nicolao spd. Non ego id feci, amice, solum inveni Albinum iam EL XXVI in pagina posuisse. Statim rogatiunculam tuam ei transmittam; ego pro dolor tales "chirurgias" interretiales perficere nequeo. V.

Stanislaus Leoni Latino spd. Optime placet Graculus tuus (*i.e. Kafka Latinus adn. ed.*). Spero sequentes partes eius mox venturas. Si de hac re... timeo te desiisse Latine reddere fabulam criminalem, quae mihi tantopere placuit; apparebuntne novae eius partes? De sorte Albini nihil scio. Puto eum aliquibus laboribus difficultatibusve laborare, res Ephemeridianas uno altero aut tertio quoque die curare. Tunc autem SEMPER omnia in pagina ponenda ponit. Noli ergo sollicitari at XXVII epistolam iam fortasse compara! Optime valeas!

Stanislaus Nicolao spd. Iam stat in pagina 26. Epistula Leonina! De rogatione mea de "Memento mori"... putavi id tantum initium fabulae esse! Nunc inspexi et re vera rem finitam comperi. Mihi fabulae detectoriae (criminales) maximi momenti videntur, nam tam viva lingua semper scripta sunt: narratio vero movetur movetque lectorem. Ego olim Latine - quoad potui - reddidi quattuor aut quinque fabulas Holmesianas, debeant adhuc servari in archivis "Ephemeridis". Oro ut ita pergas!!! Si potes, dic mihi pauca de novis fabulis etc., quas Epistulis Leoninis mox addere cupias. Optime valeas!

Stanislaus Nicolao spd. Nicolaum ergo EL XXV in pagina posuisse, ego enim nil feci (neque quid facere valerem, ut tibi explanavi). Ita ille agit: abest, dein adest taciteque laborem pergit. Puto eum nunc domi suae Catalonianae adesse. Placet mihi nomen Francisci Graculi. Quae avis etiam Polonice eodem verbo nuncupatur, littera tantum W pro Bohemica F substituta (kawka/kafka). Puto etiam linguam Kafkanam, aliquantum asceticam et, si omnino mihi licet aestimare, melodicam, optimam ut Latine (tamen non-Ciceronianice) reddatur. Sed fortasse fallor: et Latina mea et Theodisca valde claudicant. Exspecto ergo impatienter novas Epistulas Leoninas. Cura ut valeas!

Nicolaus Stanislao s. EL XXV Ephemeridi bene inseruisti! Albinus ubi nunc versatur? In Catalonia an in Francogallia? Utinam labores eius domestici bene progrediantur, ut mox restet ei tempus ad Ephemeridem adhibendum. "Metamorphosin" a Francisco Graculo (alias Kafka) scriptam studeo in Latinum convertere. Scisne Kafkam ipsum nomen suum hoc modo Latinizasse? (tsechice kafka = graculus, monedula: est avis valde intelligens (quae interdum instrumentis uti scit)). Semper vale, care Stanislave. Medullitus Te salutatur Nicolaus.

Stanislaus Nicolao spd. Etiam tibi sint, care Nicolae, dies exeuntis huius septimanae recreabiles. Exspectemus ita reditum moderatoris, cuius absentiam ego quoque saepe dolenter patior. Cum tamen "Ephemeridi" denuo aderit, omnia perficienda statim perficiet. ST. PS: Impatienter exspecto historiam Gregoris Samsae in Latinum

conversam! Est enim fabula iucundissima, Kafka autem scriptor (mihi saltem) omnium "hodiernorum" maximi momenti.

Nicolaus Stanislao s. Gratias plurimas, care Stanislae. Ergo exspectemus, quid facturus sit Albinus noster laboribus domesticis obrutus. Dies septimanae finales utinam Tibi sint recreabiles! Medullitus Te salutat Nicolaus.

Stanislaus Nicolao spd. Gratias tibi permagnas ago pro epistula Leonina nuper missa. Pro dolor, ego non possum eam in pagina ponere: quod possim facere tantum cum simplicibus scriptis Wordianis, nonnullis photographematis illustratis, tua autem symbola longissima et variis "effectibus" ornata mihi esse videtur. Si vis, possum id conari, sed certitudo est 98% rem a me tractatam corruptam in pagina videri. De Albino autem his diebus nihil scio - nuper autem quibusdam laboribus domesticis (house remodelling) affligabatur. Spero eum mox tibi responsurum epistulamque Leoninam XXV. tunc statim in pagina positurum. Tibi gratulor tam magnum laborem pergere. Optime valeas!

Stanislaus Nicolao spd. Gratias tibi maximas ago pro quinque scriptis modo a te acceptis. Heri epistulam tuam aperiens valde gavisus sum fabulam detectoriam a te translata inveniens, quo genere fabularum valde delector. Pro dolor otium mihi omnino deerat ut totam legerem; fortasse aderit hodie, pro certo in fine septimanae. Litteras tuas statim Albino transmittam. Puto eum in itinere esse, nam mihi quoque ultimis quattuor diebus nil respondit neque scripta nova sodalium iam pridem ei missa in pagina video. Aut deest domi, puto, aut aliis nobis ignotis difficultatibus oppressus operari his diebus nequit. At deest mihi eius numerus telephoni, cursu electronico tantum communicamus. Expectandum ergo est sideris nigri (si tale est in causa) occasum:-) Rogare audeo, ut etiam, nisi moleste tibi sit, praeteritas epistulas Leoninas mihi mittas - nunc autem septem teneo, cum numerum omnium esse XXIV. Cura ut valeas!

Nicolaus Stanislao s. En habes quinque EPISTULAS LEONINAS, quas iam pridem Albino misi. Mittas Tu quoque ei, quaeso. Nescio quare non responderit. Semper vale, medullitus Te salutat Nicolaus.

Stanislaus Nicolao spd. Nihil pridem accepi praeter XXIV. epistulam Leoninam, quae in pagina nunc stat. Gratias pro hac, quam nunc mittis. Quaeso ut omnia alia mihi etiam mittas, nam libenter cauteque omnia scripta tua lego, exempla optimae Latinitatis. Cave tamen ne casu ad veterem inscriptionem meam (@osw.waw.pl) aliquid mittas, quae inscriptio iam duos annos non valet (nuntiavi tunc sodalibus, tibi quoque); sola mihi valida inscriptio est haec, qua nunc ad te scribendo utor (stanislawtekieli@hotmail.com). De Albino scio tantum eum magnas difficultates technicas habuisse, ut epistulam tuam Leoninam (XXIV.) in formam "Ephemeridi" aptam converteret. V.

Nicolaus Stanislao sal.pl.dic. Iam pridem Albino misi iam quinque priores EPISTULAS LEONINAS. Tune quoque hos accepisti? En addo sextam. Pancratice vale et perge mihi favere!

**Epistulas supra oblatas
collegit**

Nicolaus Groß
LEO LATINUS

<http://www.leolatinus.com/>